

افغانستان در آستانه گسترش حوادث

تمرکز بر امور کشور یا تشنج زدائی در منطقه؟

با در نظر داشت اوضاع کنونی کشور، متذکر باید گردید که در این اواخر، مسوولین ورهبران کشورهای همجوار افغانستان، در مورد پیچیدگی اوضاع سیاسی - اجتماعی در کشور و امکان عبور و مرور جنگجویان از سرزمین ما افغانستان، به قلمرو اراضی میهن شان و همچنان از بسط و گسترش خطر بنیادگرایی در تمامی کشورهای آسیای میانه، مراتب شدید نگرانی خویش را ابراز داشتند. قبل از همه تاجیکستان در صدد استحکام هرچه بیشتر امور سرحدی اش با افغانستان بوده و در امتداد سرحد یادشده، بمنظور جلوگیری از نفوذ و رخنه عناصر تشدد گرا به قلمرو کشور متذکره به تدابیر معین و مشخص امنیتی مبادرت ورزیده است.

مارتین دیمپسی رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح ایالات متحده امریکا در آستانه سفرش بکابل، در مورد معضل متذکره و همچنان در باره مشخصات گروه «دولت اسلامی»، نحوه عملکرد و گسترش فعالیت‌های گروه نامبرده در سرزمین افغانستان با رئیس جمهور اشرف غنی به گفتگو پرداخته و آنرا در عین حالیکه بمثابة تهدید بین المللی تروریستی نامید، ضرورت مبارزه منطوقی علیه گروه متذکره را از اولویتهای کاری کشورش برشمرد. نامبرده همچنان اظهار داشت که پیدایش و ظهور «دولت اسلامی»، تهدید مستقیمی را متوجه کشورهای آسیای میانه نیز خواهد نمود.

قابل یادآوری میباشد که در واقعیت امر، «دولت اسلامی» مانند سایر گروه‌بندهای ساخته شده، توسط کمکها و معاونتهای مادی و ارائه مساعدتهای سخاوتمندانه نظامی کشورهای غربی بمنظور سرنگونی دولت قانونی بشار اسد، سرهم بندی و ایجاد گردید. در شرایط کنونی چنین بنظر میرسد که گروه متذکره از کنترل و اداره ایالات متحده خارج گردیده است. با استفاده از وضعیت در سال ۲۰۱۴، پس از آنکه ناتو به کاهش حضورش در افغانستان پرداخت، در عوض، نظامیان افغان بکمک نیروهای امنیتی مستقر در محلات شتافته و آنها را در امر مبارزه علیه «طالبان» یاری و معاونت مینمایند. در این اواخر، دوشنبه بار دیگر، نگرانی اش را در مورد ازدیاد تشنج در منطقه و تمرکز گروه‌های تروریستی در امتداد سرحد افغان - تاجیک ابراز داشت.

وضعیت نظامی - سیاسی در افغانستان، بصورت مشخص، پیچیده و غیر قابل پیشبینی میباشد، بخصوص بارتباط مسأله یادشده باید افزود که کشمکشها و برخوردهای مسلحانه نیروهای دولتی افغان بر ضد

دهشتگران و مبارزه قهرمانانه سربازان افغان علیه نیروهای مخالف از هر قماش که باشند، بخودی خود در منطقه، تأثیرات معینی بجا میگذارد. در اینجا، قابل تذکر میباید که «طالبان»، «جنبش اسلامی ازبکستان»، «جماعت انصارالله» و «دولت اسلامی»، همه در مجموع، علیه نیروهای امنیتی افغان، بصورت فعال و گسترده مصروف فعالیت و توطئه میباشند.

کانوهای خطر و تمایلات و تحرکات فعالیت‌های تروریستی از ولایت‌های جنوبی هلمند، کندهار، فراه، پکتیا و خوست به ولایتها و مناطق کندز، تخار و بدخشان که قبلاً از ثبات بیشتر یا کمتری برخوردار بودند، انتقال یافت. نباید فراموش نمود که دورنمای نابودی و از میان برداشتن کامل مخالفان مسلح افغانستان، با استفاده از قوه، اصلاً متصور نمیباشد. در این مورد، کابل، واشنگتن و متحدین غربی آنها، همه باهم توافق دارند که بصورت مشترک، راههای مصالحه و سازش را با کلیه مخالفان مسلح باید جستجو نمایند. طی ماههای اخیر، مذاکرات و دید و بازدیدهای غیر رسمی میان نمایندگان «طالبان» و نمایندگان دولت افغانستان براه انداخته شد. در اوایل ماه جنوری سال روان در اسلام آباد برای نخستین مرتبه مذاکرات رسمی تدویر یافت که طی آن فیصله بعمل آمد تا شرایط مساعدی بمنظور مصالحه در کشور آماده گردد. متذکر باید گردید که این ملاقاتها و گفتگوها، بمنظور دستیابی به صلح و مصالحه بمنابۀ گام مهمی پنداشته شده و ممکن دستاوردهایی نیز داشته باشد. مراجع رسمی اقتدار کنونی افغانستان و طالبان افغان فیصله بعمل آوردند تا پس از انقضای مدت معینی مذاکرات شانرا از سرگیرند، اما اکنون، اوضاع در کشور بصورت بنیادی متشنج و بحرانی گردیده است.

بتاریخ ۲۹ ماه جولای، منابع مسوول دولتی در افغانستان، اطلاع دادند که ملامحمد عمر طی سال ۲۰۱۳ در شفاخانه ای واقع در شهر کراچی پاکستان وفات نموده است. بتاریخ اول اگست در کابل، حوادث یادبود از خاطرات رهبر «طالبان»، باعث آشفتگی وضع گردید. در این مقطع مسایل و موضوعات چندگانه ای میان افغانان مطرح گردید و از جمله اینکه چگونه ملامحمد عمر دوسال قبل از زندگی ساقط گردید و محاسبه مقامات دولتی افغانستان مبنی بر اینکه منبعت مخالفین دولت به پیوستن به پروسه مصالحه در کشور عجله خواهند ورزید. متذکر باید گردید که پس از آنکه خبر مرگ ملامحمد عمر که دوسال قبل اتفاق افتاده بود، توسط مقامات رسمی دولت افغانستان به اطلاع همگان رسانیده شد، این سوال مطرح گردید که چسان ایالات متحده امریکا با آن تشکیلات عریض و طویل اطلاعاتی و استخباراتی و با حضور سنگینش در منطقه، از تحرکات و اتفاقات مخالفان مسلح، اصلاً اطلاع نداشت. مطابق ارقام ارائه شده توسط «پروژه اولوینهای ملی» در ایالات متحده که یک سازمان غیردولتی بوده و امور بودجوی ایالات متحده را مورد مطالعه و بررسی قرار میدهد، واشنگتن در هر ساعت مبلغ ۴ میلیون دالر را در امور حربی و استخباراتی در افغانستان بمصرف میرساند و اما اثر بخشی نازل همه این هزینه ها زمانی بر ملا میگردد که چسان هیچ مرجع اطلاعاتی و استخباراتی از مرگ ملامحمد عمر که یکی از جمله اشخاص تحت تعقیب اداره استخبارات مرکزی ایالات متحده قلمداد گردیده بود، اصلاً اطلاع نداشت.

اکنون در رهبری جنبش «طالبان» چه اتفاقاتی در حال تکوین میباشند؟ در شرایط کنونی، اردوگاه «طالبان» به چند دسته تقسیم گردیده است. خانواده ملامحمد عمر، اصلاً از برسمیت شناختن و تأیید ملا اختر منصور بمنابۀ رهبر «طالبان» امتناع ورزیده و به جانشینی محمد یعقوب، پسر ارشد ملا عمر، اصرار میورزند. در تمامی تاریخ پیدایش و ایجاد جنبش «طالبان»، اختلاف نظر ها و جدالهای این چنینی در رهبری و در صفوف «طالبان» سابقه ندارد. این مسأله تا آنجا پیشرفت که نمایندگان «محاذ فدایی»، گروه

جدا شده از «طالبان» اعلام داشت که ملا عمر توسط رهبر جدید انتخاب شده «طالبان» مسموم گردیده. دعوا بر سر قدرت، به جنگ تمام عیار میان طرفداران ملا منصور و ملا یعقوب مبدل گردید. متذکر باید گردید که تصور از گروه‌های «طالبان» بمثابة یک جنبش واحد و یکدست، اشتباه پنداشته میشود.

نباید فراموش نمود که متأسفانه مدیریت واحدی در افغانستان اصلاً وجود ندارد. کشور به مناطق و محلات تحت نفوذ گروه‌های مختلف مسلح منقسم گردیده است، طبعاً که گروه «طالبان» یکی از بارزترین دسته بندی‌های مسلح در کشور میباشد. اکنون بیش از هر زمان دیگر خطر پارچه پارچه شدن کشور متصور میباشد. در شرایط کنونی، گروه‌بندی جدیدی متشکل از طالبان سابق و نمایندگان «دولت اسلامی» در شرق کشور مشغول مبارزه و نبرد با نمایندگان طالبان میباشد. اما در نظر باید داشت که با وجود آنهم، امکان ایجاد شگاف در گروه‌های جدیداً تشکیل شده، بیش از هر زمان دیگر موجود میباشد. در عین حال، «دولت اسلامی» بیش از هر موقع دیگر طالبان را مخاطب قرار میدهد تا مبارزه میان گروهی خود را کنار گذاشته و به صفوف «دولت اسلامی» بپیوندند، در صورت امتناع از پیوستن به «دولت» متذکره، طالبان به مرگ تهدید شده اند. اما چنین پیشنهادی در اصل، با نحوه مبارزه «طالبان» در ضدیت قرار میگیرد و مسأله متذکره توسط رهبری قبلی «طالبان» مورد تردید قرار گرفته است. در نظر باید داشت که با افشای شواهد مرگ ملا عمر، بسیاری از «طالبان» خود را از سوگند ارائه شده به ملا محمد عمر، فارغ و آزاد احساس نموده و بگمان اغلب چنین پیشبینی میگردد که در چنین یک وضعیتی، عده ای از افراد و جنگجویان «طالبان» به صفوف «دولت اسلامی» بپیوندند.

مثالها و نمونه های زیادی دال بر موجودیت جنگجویان «دولت اسلامی» در افغانستان موجود بوده و از این حکایه دارد که در اراضی مربوط به کشور عزیز ما «دولت» متذکره دارای اردوگاهها و مراکز تربیه تروریستان بوده و مصروف سر بازگیری از افراد استخدام شده از مهاجران آسیای میانه میباشد.

کارمندان «دولت اسلامی» از طالبان عشر و ذکات بدست آمده از مدرک فروش و قاچاق مواد مخدر را نیز دریافت داشته و ارتباطات و زد و بندهایی با قاچاقبران بین المللی مواد مخدر نیز ایجاد نموده اند. آنها همچنان در صدد آنند تا جنگجویان در کشورهای آسیای میانه را نیز تحت کنترل و قیادت خویش قرار دهند. چنانچه دیده میشود رهبری «دولت اسلامی» در صدد آن نمیشد تا با نیروهای دیگر، یکجا به تصرف قدرت پردازند و همچنان در صدد هماهنگی فعالیت‌هایشان با جنبش «طالبان» نیز نمیشد، بلکه بیش از پیش در صدد نظم بخشی در صفوف جنگجویانش سعی خواهند ورزید که این در عمل، بمفهوم تشدید بیش از پیش اختلافات در صفوف «طالبان» بوده و زمینه های فروپاشی آنها را بیش از هر زمان دیگر تسریع میبخشد.